

стану вимагають детального дослідження ментального здоров'я для його цілісного збереження, захисту та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Андрос М. Є. Психічне здоров'я особистості: психологічне консультування керівників шкіл. *Освіта і управління*. 2008. Том 2. Число 2. С. 64.

Ірина ШІСАРЕНКО

Донецький державний університет внутрішніх справ

ОКРЕМІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ОСВІТІ

Формування моделі нового світобачення в Україні передбачає оновлений розвиток гендерних досліджень загалом і гендерної освіти зокрема. Це світобачення маркується особливостями, зумовленими глобалізацією сучасного життя. Зважаючи на наявність значної кількості публікацій з гендерної проблематики (П. П. Горностай [2], О. О. Каретна [3], О. В. Ковальова [4] та інші), все ж існують окремі питання, які потребують подальшої розробки, або уточнення, або коригування, зокрема окреслення напрямків втілення гендерної політики в освітньому середовищі. Останнім часом гендерні студії стали невід'ємною частиною педагогічної науки, відтак, на цій проблематиці зосереджуються фахівці різних галузей педагогіки. Гендерна політика формується під впливом стереотипів, загальноприйнятих норм і суджень, які стосуються становища чоловіків і жінок, норм і мотивів їхньої поведінки. Усе це формує уявлення суспільства про гендер.

Відомим є факт, що освіта є основою формування уявлення про світ і стосунків між людьми. Виходячи з цього, наприкінці 2022 року уряд схвалив Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти та план з її реалізації до 2030 року. Ця стратегія передбачає усвідомлення освітянами меж своєї відповідальності у питаннях впровадження гендерної рівності у сфері освіти, а саме як досягати цієї рівності. Метою Стратегії є забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності, запобігання та протидія будь-якій дискримінації для всіх учасниць/учасників освітнього процесу. Основні стратегічні цілі цієї програми можна викласти у такий спосіб:

1. Фіксація ідей гендерної рівності у всіх документах, якими керуються освітяни.

2. Поширення гендерно чутливих політик і практик у закладах освіти.

3. Підвищення кваліфікації освітян у питаннях рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

4. Забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія будь-якій дискримінації [5].

У межах зазначеної вище стратегії виокремлюють чотири мети: перша – стратегічна – мета передбачає проведення у колективах освітян гендерних соціальних аудитів, результати яких покликані зробити умови роботи колективів більш чутливими до потреб різних груп жінок і чоловіків. У межах реалізації другої стратегічної мети передбачено створення безбар'єрного, інклюзивного середовища; навчання/виховання в атмосфері взаємоповаги, взаємодії, колегіальності; формування уявлення про рівні права та можливості жінок і чоловіків, про рівність жінок і чоловіків та партнерства у сім'ї та суспільстві; надання здобувачкам і здобувачам освіти повної та вичерпної інформації щодо можливості професійного самовизначення й оволодіння професійними вміннями відповідно до особистісних здібностей та інтересів без обмеження їх рамками «жіночих/чоловічих» професій; використання гендерно чутливої та недискримінаційної мови тощо. Через тематичні конференції, доступ до інформаційних джерел, участь у відповідних проєктах, проведення гендерних аудитів, експертиз, консультацій передбачена реалізація третьої стратегічної мети. Четверта стратегічна мета пов'язана з безпекою, розв'язанням конфліктів, а також післявоєнним відновленням суспільства [1].

Поняття гендеру як соціально-психологічної статі людини визначається принаймні двома сферами детермінант: соціальними (сукупністю соціальних очікувань щодо гендерних ролей, норм і стереотипів) й особистісними (уявленням людини про те, ким вона є) [2]. На думку окремих фахівців, з огляду на те, що в обов'язковому порядку компетентності освітян повинні охоплювати питання забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, виявляється неможливим формування недискримінаційного освітнього середовища, якщо педагогиня/педагог чи викладачка/викладач не має розуміння поняття гендеру, гендерної рівності, цінностей гендерної політики [6].

Реалізація оновленої системи освіти з урахуванням гендерних маркерів має тліти на засадах рівного ставлення учнів/студентів/курсантів один до одного, рівноправного залучення всіх до виконання навчальних завдань, а також формування особистості з егалітарним мисленням. Відтак, впровадження гендерного компонента в освітній процес набуває все більшої актуальності, що, у свою чергу, передбачає створення спеціальних дисциплін або спецкурсів з гендерної проблематики; експертний перегляд вже існуючих програм, підручників, посібників; розробку навчальних планів і програм відповідно до специфіки навчального закладу; підвищення рівня обізнаності здобувачів вищої освіти з гендерних питань шляхом проведення виховних заходів та організації науково-дослідної роботи з гендерної тематики; підготовку інформаційних, навчальних і наукових публікацій тощо. Досвід

роботи зі здобувачами вищої освіти засвідчує доцільність наповнення дисциплін, зокрема іноземної мови, гендерним дискурсом, який передбачає володіння специфічно маркованою лексикою та підвищує успішність міжкультурної комунікації; важливим лишається також формування у здобувачів освіти гендерного мислення та розуміння ними важливості останнього для подальшої освітньої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гендерна рівність в освіті: як це реалізувати в громаді. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15992>
2. Горностай П. П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності. *Основи теорії гендеру : навч. посіб.* Київ, 2004. С. 132–156.
3. Каретна О. О. Освіта в досягненні гендерної справедливості: теорія та практичні особливості. *Актуальні проблеми політики.* 2012. Вип. 47. С. 233–239.
4. Ковальова О. В. Сутність гендерної політики в сфері освіти та науки. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2014. № 4. С. 74–77.
5. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022 – 2024 роки з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text>
6. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року: перспективи втілення. URL: <https://jurfem.com.ua/stratohiya-hendernoyi-rivnosti-v-osviti-2030/>

Валерій СОЛОВЙОВ
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кровопротитна війна РФ проти суверенітету і територіальної цілісності України, розпочата 2014 р., значно ускладнила функціонування та розбудову нашої держави і, зокрема, освітньої ланки. За даними Міжнародного надзвичайного фонду допомоги дітям при ООН (ЮНІСЕФ), вісім років агресії ворога на українському Донбасі призвели до пошкодження чи знищення 750 шкіл [5]. Широкомасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р., що нині перейшло в затяжну фазу протистояння «на виснаження», перервало мирну життєдіяльність нашої Вітчизни і, незважаючи на міжнародну реакцію, супроводжується масовими актами геноциду з боку супротивника.